

Передплата

на «РУСЛАНА» вивосить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границю:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Віреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Перестрашений посол.

Пос. Целецкий грає в нашій соймі дивну ролю. Коли лише забере слово, з'уживає его заєдно до того, щоби полохати суспільність великими марами. Людовці видають ся ему посталями катилінарними, що небавом готові вивернути Галичину до гори ногами. В учителях шкіль народних бачить він революційний елемент і рад би їх длятого враз з Крамарчиком виховувати по кляшторах. Демократична лівниця полохає его також немало, а товариство «Просьвіта» гризе ему очі неначе та сіль. На словах він солодкий, словами любить він всіх своїх мнимих противників, але коли розбесідує ся, вилазить поневоли з душі его остре шило, звернене проти всіх, що не поділяють его оригінальних, архаїчних поглядів на суспільний лад. Чим колись був пок. Поляновский, тим є нині пос. Целецкий. Пос. Поляновский збирав колись лаври за свої виступи проти «Просьвіти», пос. Целецкий наслідкує его. Вже в шкільній комісії виступив пос. Целецкий з замітами проти «Просьвіти» за згадану книжочку: «Про панщину». Тоді радив пос. Вахнянин, вибрати комітет з трьох, котрий би розглянув ся, чи заміти Целецкого оправдані? Комісія не пристала на сю раду, бо мабуть хотіла, щоби пос. Целецкий пописав ся з своїми замітами ще в повній палаті. Те і сталось на пятничнім засіданню. Заміти Целецкого обертають ся головно коло трьох устувів, котрі він вирвав з згаданої брошюрки. Іменно болить его се, що в тій брошюрці сказано, що хлопови не вільно було учитись, що збігший від пана підданий був строго караний та що там сказано, що панщину знесло правительство, а не самі пани. Також диткнув его цитат з розправи кн. Любомірского про положеня селян в давній Польщі від 16—18 віку, де вчислені суть всі права пана до селянина. Пос. Вахнянин забрав перший слово в обороні «Просьвіти». Бесідник сконстатував, що брошюрка вірно малює тодішні відносини селян-підданих до панів. Пересади там нема, нема і віякої тенденції до підбурюваня. Брошюрка розрізняє виразно «добрих і злих» панів. В доброго пана працював хлоп для себе 5 днів в тиждні, а в суботу для пана; в лихого пана було на оборот. Чи в тім лежить під'ушуване? Що біглеці були строго карані, се факт історичний, а як би пос. Целецкий прочитав був цілу книжочку, то був би навіть пересвідчив ся, що там є згадка про станові сойми, на котрих Крайньский і Весоловский підносили справу знесеня панщини вже 1845 р. за сплатою. Любомірского цитат о обовязках хлопів супроти панів опираєсь на фактах. Рівнож фактом є, що селянинови без призову пана не вільно було ходити до школи. Наколи би дещо можна закинути виділови «Просьвіти», то хіба те, що взагалі вибрано до популярної книжочки чорну картину з нашої бувальщини. Такі картини не конче едують селянина. Лучше було би вибирати світлі моменти з історії, що ободряють, загрівають душу і єї облагороднюють. Але здає ся, що пос. Целецкий найбільше тим зразив ся, що ся брошюрка осуджує дуже строго емісарів по 30-их роках, що вештаючись по Галичині аж до 1846, намовляли селян до бунту проти панів, кажучи, що пани не хотять знести панщини. В книжочці сказано, що селяни наші не послушали сих емісарів (Ценглевичів et

consortes), що остались вірні цісареві та на панів не збунтовались. Книжочці можна би проте закинути, що она є занадто династична, льоляльна, монархічна і антиреволюційна. Такі сумні відносини, які були в нас за панщини, були в цілій Европі. Німецький хлоп читає нині про свої Bauernkriege, про свою 30-літню війну, про свою Leibeigenschaft, а ніхто тим не соблазняє ся. Англієць читає про Марию Кроваву і про томлене католиків Кромвельом, а і се нікого не разить. Лише в пос. Целецкого заграли делікатні нерви. Бесідник провірив також, що Преосв. епископ Чехович додержав свого слова, даного торік в соймі, що буде впливати на видавництва «Просьвіти», щоби ті не були підбурюючі. Епископ звернув увагу на се заступника виділу товариства, пок. о. Тороньского. Докір зроблений проте Преосвященному епископови (до того в его неприсутности!) пос. Целецким, зовсім неоправданий. — Пос. Кульчицкий доповнив оборону «Просьвіти». Він провірив, що книжочка «Про панщину» була печатана вже в лютім 1898 року, отже перед торічною ухвалою сойму. Бесідник не бачить також нічого в тій книжочці, що могло би підбурювати селян проти польського народу. В цілій книжочці нема слова «Поляк». Є лиш бесіда про пана, хлопа і жида. Є також розказане, що панщина була і в Росії. Та чи всі пани на Русі були Поляками? Були чейже і рускі пани, що неволили хлопа. Пос. Небиловець указав на заслуги «Просьвіти», котрих відняти товариству не в силі і пос. Целецкий. Посол сей лише з ненависти до Русинів підносить ті свої заміти. Отсе маю лист в руках — сказав пос. Небиловець — писаний з села, де живе Целецкий, а в тім письмі стоїть, що сей пан дома виступає також проти читалень руских і книжочок «Просьвіти». Пос. Мерунович взяв рівнож в оборону «Просьвіту» і провірив, що враз з пос. Целецким нападають на се товариство лише москвофіли. Відмова субвенції «Просьвіті» зрадувала би сих москвофілів дуже. Він і его сторонники будуть проте голосувати за субвенцію. Ще раз ратував ся пос. Целецкий реплікою, говорив грудним тоном, завірював, що любить руский нарід і що хоче згоди, але чи міг хто повірити его фразам? Він інкримінував ще один уступ з брошюрки, кажучи, будьто там стоїть, що пани забрали хлопам ліси. І на сей заміт відповів пос. Вахнянин, що він неоправданий, бо в книжочці сказано, що хлопські плевіпотенти, темні або підкуплені, запродали хлопске майно.

Дискусія ся зробила на соймі дуже прикре вражінє. А се певна річ, що пос. Целецкий не причинив ся своїм виступом до злагодженя і так яркого антагонізму національного в краю.

Промова п. Барвіньского

в загальній розправі бюджетовій на 22-ім засіданню крайового сойму дня 24. марця 1899.

(Дальше.)

Бюджетова комісія застановляла ся над тим, як вийти з того невідрадного положеня, як би можна роздобути нові жерела доходів для краю, однак хоч в тій цілі був вибраний окремий підкомітет, не міг він дійти до ніяких певних вислідів. Сей підкомітет, так само як і бюджетова комісія дійшли до того пересвідченя, що крайові доходи мусять бути по-

множені, наколи Сойм має сповнити просьвітні і економічні задачі, а збільшенє доходів можна осягнути лише при участі державного скарбу. Державний скарб міг би крайові допомогти участію в споживчих податках державних і се могло би нашому крайові забезпечити около 1½ мільона річного доходу. Другим таким жерелом могли би бути для краю задатки з пропінацийного фонду. Поки буде розв'язана фінансова справа пропінацийна і поки нагромаджені засоби пропінацийного фонду перейдуть в цілости на власність краю, можна би побирати задатки з пропінацийного фонду на крайові потреби.

Однак в однім і другім случаю потреба призволеня правительства, котре може тому оперти ся і або зовсім не згодить ся, або уділить позволеня на се за пізно. Задля того обидва ті згадані жерела помноженя крайових доходів є поки-що лише сподіванкою і то непевною. Лишає ся отже на випадок недобору в крайовім бюджеті оден вихід — або затягати нові довги, а кредит крайовий наслідком остатних подій доволі упав, або накладати нові додатки до податків.

Против дальшого підвищуваня додатків до податків заявляли ся послы всіх стороництв так в комісії бюджетовій, як і в шкільній, коли там пересправлювано про поліпшенє долі народних учителів. І цілком справедливо! Край наш і так вже в порівнанню з иньшими австрійськими краями над міру обтяжений додатками, а хоч наслідком нового закона податкового дано податкам деякі пільги в ґрунтовім і домовочиншовім податку, все-ж таки людність нашого краю не в силі двигати таких тягарів.

Край наш майже виключно рільничий, бо понад 77% т. є. більше як три четвертини людности живе з рільництва і иньших з рільним господарством звязаних занятий. Промислу в нашім краю майже нема, бо ледви 9½% т. є. меньше як десята часть живе з промислу, майже 8% з торгівлі, а 5½% припадає на иньші стани урядників, військових і т. д.

Якже виглядає нині наше рільне господарство? Мимо того, що давні дівисці писали про наш край, що пливе він медом і молоком, нині пливе хіба кровавим потом і сльозами! Обставини змінили ся, людність збільшилася, а землі не прибуло; за тим пішло роздробленє ґрунтів і неспроможність доброї управи, земля вияловіла, а за тим пішов загальний упадок рільного господарства — рільників-хліборобів, чи то більших, чи меньших посіlostий. Бо нехай приїде лише недорід, або які елементарні шкоди наслідком градів, посухи, мишиї пільних і т. д. — а було то останними роками і часто і багато — то рільник вже підупав і роками не може подвинути ся, позаяк рільне господарство се одинокє жерело его доходу, він не має звідки инде поратувати ся, а се жене его в гірку нужду або в лихварскі і банкові довги.

Посол Емідь Торосевич справедливо звернув в своїй остатній промові увагу В. Палати на страшне обдвовженє рільних господарств, хоч з того засташаючого стану зробив невідповідні висліди.

П. Торосевич черпав свої відомости в статистичнім бюрі кр. Виділу. В виданях того-ж бюра можна найти дійсно багато поучаючих але й тревожних даних, котрі певними і неумолими числами показують, що наша земель-

поєлість опинила ся на краю страшної пропасти і що настала крайня пора ратувати їх перед неминучим запропащенням. Власність табулярна обтяжена над міру довгами, котрі за останніх 24 літ потроїли ся, бо коли нове обдужење в 1870 р. виносило понад 12 мільонів, то в 1894 р. було вже понад 36. Обтяжене мійскої власности (нове) виносило в р. 1870 майже 2¼ мільона, а в 1894 р. зросло майже до 16 мільонів, отже більше як в п'ятеро! А що-ж доперва діє ся з дрібною поєлістю земскою по селах і місточках! Коли в 1870 р. нове обтяжене дрібної власности земскої виносило майже 1½ мільона, то до 1894 року зросло се обтяжене понад 12 мільонів. Колиж возьмемо нерухому власність і велику і мійську та дрібну і то не лише з огляду на нове обдужење, але розглянемо її цілий стан, то побачимо, що в 1870 році тяжило на ній понад 144 мільони, а обдужење се росло з кожним роком, так що в 1894 р. дійшло вже понад 400 мільонів.

Таке значне обдужење земскої власности доводить очевидно до її запропащення, а наслідком ліцитацій переходить она звичайно в чужі руки і та зміна власности виходить на шкоду нашої суєспільности, на шкоду обидвох в краю поселених народів.

Особливо бачимо се на власности селянській і маломіщанській. Вивлачуване наших хліборобів збільшає ся з кожним роком в страшній спосіб, а колишні господарі стають або халупниками або зарібниками. Так н. пр. в 1870 р. суди повітові і мійско-делеґовані розписали в 409 місцевостях 614 ліцитацій з ціною виклику 621 000 р. а число се росло з кожним роком, так що в 1894 р. було вже в 1328 місцевостях 2567 ліцитацій з ціною виклику понад 4 мільони.

Далеко завело-б се, коли-б я хотів тут вказати всі причини, які складають ся на таку страшну руїну тої підвалини нашої суєспільности, нашого краю, на руїну хліборобів. Однак дві головні рани, які точать єю підвалину суєспільности нашої, дають нам цікаве пояснене — іменно лихва і піяньство, коли на сі рани споглянемо в порівнаню нашого краю з всіма иньшими краями в Австрії. Коли в цілій Австрії від р. 1882—94 засуджено за лихву разом 1735 людей, то на саму Галичину припадає з того 899, то значить, що у нас було більше засуджених за лихву як у всіх иньших краях австрійських разом. А кілько то вимкнуло ся спід засуду, кілько то лихварів обходить закон о лихві!

А якже стоїть справа з піяньством? В цілій Австрії засуджено за піяньство понад 312.000 людей, а з того припадає на саму Галичину 281.000, то є більше як 9 частин всіх засуджених!

Я навів лише тих кільканайцять чисел, щоб не томити В. Палати, однак вже ті числа показують довідно, що наші хлібороби, наші селяни і маломіщани, що живуть майже виключно з рілі, опинили ся над самою пропастию, а коли пропаде рільничий стан, то се доведе до неминучої руїни цілий наш край, котрий є майже виключно рільничий.

Потреба скорого ратунку лежить як на долони, бо тут вже не допоможе ніяке накликуване до ощадности, до обмеження потреб. Обдужење в деяких селах дійшло вже до висоти цілої вартости землі, так що ті господарі в дійсности не є вже властителями своєї землі, а лише робітниками капіталістів, лихварів і банків.

(Далі буде).

„Сільський Господар в Олеську“.

(Справозданє з господарских зборів в Олеську дня 23. с. м.).

Службу Божу відслужив о. Лонкевич, парох з Чехів, з дяконами о. Цебровским з Кутів і о. Дольницьким з Підгорець. Опісля в салі шк. зібрало ся около 200 селян окрім св'ященників і інтеліґенції. Розпочав промовою о. Т. Дуткевич. На президію вибрано о. Левицкого, п. Покутицкого з Хватова і п. Максимовича, секретарем п. Петришина.

О. Левицкий виказав тяжку працю хлібороба, а невидатність землі зі згляду на лихе зерно, а се з причини малого поступу в рільництві; обговорив ціль товариства в напрямі рільництва і всіх галузей побічних в господарстві рільничім.

Реферат о. Цебровского. Потреба науки в управлюваню ґрунту а недостаток єї у нашого народа. Порівнує иньші краї з гіршою землею, а більшим з неї доходом. Кладе примір околиці — низини, де рільники обробляють ґрунта мокрі, на котрих задля браку відтікв і дренів ледво раз на 15 літ оплачує ся праця. Критикує лихе обходжене ся селян з облогами, котрі лежачи буцім то випочивають, а їх висисають бур'яни. Тому поручає чорний обліг, т. є. оброблюване землі. Обучає о плодозміні, дораджуєчи рослини листкові і стручкові, котрих сіяне не винищує поля, але єму ще додає соків. Звертає ся до лихого насіння: наслідки лихого вичищеного і недородного зерна. Пізна сійба. Товчене ся худоби по озимих засівах. Лихий обірник і не в пору вивезений. Потреба навозів таких, котрі дають поживу не лиш на солону, але і на зерно — а такі сильні навози суть лиш штучні. Сіножать: лихе оброблюване сіножатий, з котрих рільник всегда лиш бере, а ніколи єї нічого не віддає. Бесідник резолюцій не ставить жадних, лиш відчитує відозву до господарів, живючих на ріжних землях, до вимінюваня насіння між собою; заохочує до чищення збіжа, до чого повинні собі купити в кожній громаді спільні млинки і циліндри; завзиває зверхности громадскі до перестеріганя закона о шкодах полевих.

О. Т. Дуткевич поучає, як обходити ся з обірником в полі і радить стелити зараз по вивезеню. П. Домбровский обучає, яку велику вартість має ґноївню, зачинаючи від слів: покажи мені твою ґноївню — а я тобі скажу, який ти господар. Поясняє складові часті обірнику, власности поодиноких частий складових і їх вплив на витворюване ся бадилля, листя і зерна.

П. Петришин підносить значіне вандрівних учителів господарства, але зауважає, що на Мазурах селянин кидає плуг, а біжить послухати учителя — в нас противно, в нас удержує «Просьвіта учителя такого, але нарід мало з того користає, ще і глумить ся, що як би єму дати гроші, то також потрафив би господарити добре. Бесідник виясняє, що задаючи товариства є збогачувати ся не грішми, але розумом. Також підносить, що нарід наш волишь читати байки, як книжочки, котрі поучають о господарстві.

Опісля наступив реферат о. Т. Дуткевича: Чому не оплачує ся садовина? Виказує велике занедбане в веденю і закладаню садів; сади закладають ся без розпізнаня глибшої почви землі; не підсичує ся землі; згадує про зле проваджене щепів, обтинане вовків, вишкробуване і витинане хоробливих наростів і згорілини. Згадує про обгороджуване садовини, хоронене від зайців, нищене гусениць і хрущів. Вчисляє головних ворогів садів і птиці помагаючи в нищеню шкідників. Наказує падалки не лишати в саді, але забирати і чим скорше з'уживати в який-небудь спосіб, бодай для худоби. Коли деревина має вже зародки, треба стрясати, тоді заражені або наклювані зародки відпадуть, а за те решта овочі виродять ся хорошо. Ганить неузасаднену неохоту народа до закладаня садів, коли иньші народи використовують кождий кусень пустару і скрізь садять деревину; також про ярину-огородину, котру в нас занедбують, говорив бесідник обширно і вичерпуючо. Резолюція: старати ся

- 1) о закон примусовий для нищення овадів,
- 2) щоби заложити шкільку овочевих дерев на ґрунтах Олеського замку,
- 3) щоби увільнити новозакладані сади цілком від податку на 10 літ, а опісля принисати їм податок такий, який приписує ся лісам,
- 4) щоби заострити кари за ушкоджене деревини,
- 5) щоби Сойм постарав ся законодапною дорогою о наказ нищення гусельниць і хрущів.

По резолюциях референта о. Т. Дуткевича п. Пйонтковский (по польски) вносить подяку для ініціаторів товариства, — а підносить ще потребу завязаня задаткового товариства.

Реферат о. Ю. Дуткевича про пасічництво віднав задля спізненої пори, а лиш ухвалено резолюцію:

Медоситні стали днесь виключним монополем жидів, а відомо загально, якими порядками рядять ся подібні заклади; не лиш що такі медоситні не мають будинків відповідних,

начиня обмащені медом валяють ся по відкритих місцях або звичайних шопих, а навіть само варене меду відбуває ся попід шопи — в будинках, де вікна для продуву вџдуха суть цілком злишні. Через те хмари пчіл злітає ся, знаджені заухом меду і марно гинуть по казанах і бочках. Через се держане пасік в місцевостях, маючих лихо уряджені медоситні, стало ся неможливе, доказом сего суть місточки наші, в котрих майже всюди находять ся такі медоситні, в котрих пасік майже нема, а коли є, то они цілковито нидіють. Тому зволить Вис. Сойм звернути увагу ц. к. правительства, щоби єго органи, даючи концесії на медоситні, дали інструкцію, коли медоситня може бути концесіонована, а іменно довжні бути слідуючі условини:

Не вільно меду варити в шопих або иньших будинках, а лиш в льокалю маючим щільні стіни, добре замикаючі ся двері і вікна, а де конечний продув, довжні вікна мати густу решітку, щоби пчоли не могли дістати ся до вџтра. Так само льокалі, в котрих відбуває ся ферментоване, цїджене і зливане меду, довжні бути заосмотрені.

При уділюваню концесих довжні бути розпитувані не лиш місцеві зверхности громадскі про безпечність від огню, але також і про місцеве пасічництво, чи оно не потерпить шкоди на тім, а ще ліпше належало би розпитувати про се самих пасічників експертів, котрі довжні покликувати ся з інтеліґентних людей.

Вис. Сойм в своїм часі відкинув внесеня посла Гурика що-до обсаджуваня доріг овочевими деревами. Однакож днесь нема при дорогах ніяких дерев, а через се лучають ся поодиноким людям нещастя з причини збитя ся з дороги і т. д. Вис. Сойм зволить заострити приписи що-до обсаджуваня доріг деревиною, вкладаючи більшу одвічальність на зверхности громадскі і службу поліційно-полеву по селах і місточках, а щоби з сих дерев був який-небудь пожиток, зволить припоручити Виділови краєвому, щоби видав інструкцію що-до добору тих дерев в тім напрямі, аби добирано дерева медодайні, як іва, дикий каштан, акація, клен, а найбільше липу, котрої днесь по лісах що раз меньше, а котра дає найкрасній, наймілїйший, а заразом маючий найбільше лічничих свійств мід, яким колись величалась наша країна, а котрий днесь вже до рідкостий належить. Що до лип годить ся запримітити, що она по лісах винищує ся цілком, а незадовго буде зіпхнена лиш на окрасу цвянтарів і старих церков.

Нечестна конкуренция довела до того, що днесь в торговлі находить ся мід підроблюваний спромом або навіть і мелясою цукровою. Через се обнизилась незвичайно ціна меду, але і мід продаваний продуцентами фальшивого меду стратив свої лічничі свійства. Найбільше такого меду приходить з заграниці. Вис. Сойм зволить звернути увагу правительства на єю обставину і завізувати до пильної бачности, щоби правительство, набравши пересвідченя, що мід такий приходить в торговлі або з медоситні, застосувало до гандлярів або продуцентів закон о фальшованю живности.

По короткій перерві, підчас котрої відбулись виписи членів в товариство (виписалось 56 членів, даючи зараз свої вкладки, бо без вкладки не прийнято не прийнято нікого, між ними 11 св'ященників руских, один латинський, 34 селян, 2 учителів, 1 учителька, 2 урядників і 1 управитель дїбр, 2 братства церковні і 2 читальні), відбулись перші загальні збори членів товариства.

О. Ю. Дуткевич прочитав статут, поясняючи поодинокі параграфи широко і предкладаючи пляни поступованя товариства на будуче. До виділу вибрані: о. Т. Дуткевич, парох Цішок, голова; місто голова Д. Максимович, господар з Олеська; п. Петришин, учитель з Кутів, секретар; о. А. Левицкий, касїєр. Референтами: для огородинства п. Домбровский, директор школи в Олеску, для рільництва о. Цебровский, парох з Кутів; для садівництва п. Покутицкий, війт з Хватова і о. Ю. Дуткевич, парох з Дубя, для пасічництва.

При кінци засіданя заявив о. Ю. Дуткевич з Дубя, що буде безплатно учити практичного пасічництва в своїй пасіці членів або їх дітей, почавши від весня сего року кождої п'ятниці і суботи, а від 1. червня щодень і зобов'язує ся,

що буде що року давати для товариства оден пень добре обробленого роя з тою услевиною, щоби при кождорічних загальних зборах пень сей даровано котрому членови через вильосоване. Також і о. Т. Дуткевич з Цішок жертвував на сю ціль також одного роя річно.

На сім збори закінчено, підносячимноглітствіє цісарю і ініціаторам сего першого руского господарского товариства.

Збори відбулись цілком не на образ т. зв. «геців народових», які звичайно устроюють повітові менери політичні. Знаменно се, що предсідатель ані разу не ужив дзвінка через цілий 4½ годинний час дискусії. Здає ся тому так «сумно» відбуло ся все, бо бракло нам відомих патріотів з Чехів, Заболотець, Попикви, і т. д. То бо і біда, що такі «найтвердіші патріоти» не явили ся, а вжеж найгірше списав ся повіт брідський, котрий репрезентовало лиш 4 сьвященики і ледво кількох селян. От до чого доводить стороннича сліпа зайлість! Коли селянам одного села докоряли, чому хоч «читальні» не впишуть в члени, відповіли они: нам сего року ледво вистало на передплату «Русского Слова!» Ідж, хлопе, «русское слово», а оно тебе навчить думати про протести, що придадуть ся хіба собаці на чоботи!

Тогож дня вечером відбув виділ товариства своє перше засіданє. Між иньшими ухвалами постановлено:

I. Заняти ся пересланєм резолюцій до властїи (Сойму і Виділу кр. і виділів повітових в Бродах і Золочові).

II. Одногласно ухвалено подяку п. Барвіньскому за занятє ся зборами — бо признано, що без єго помочи були би ся збори не могли відбутї аж під жнива, позаяк селянам сїйба, а сьвященикам великодна сновідь не дозволили би що найменше до сьвят відорвати ся від дому.

III. Вислати двох делегатів до кр. маршалка з просьбою, щоби кр. Виділ винайми в або і безплатно відступив товариству морг землі з обшару замкового, де би товариство заложило велику шкільку дерев овочевих для щепленя і для роздаваня щепів своїм членам.

IV. Замовити у заводових огородників 200 зернівок грушок і стілько яблїчок, придатних до щепленя і тимчасово роздати членам селянам та достачити їм благородних зразів а коли-б щепленє оказало ся неможливе, то постарати ся о огородника, котвий обїде обділених зернівками членів і поочкує їм благородними овочами.

V. Про огородові насїня на тепер вже виділ не може нічого поради, бо мпогі члени вже мають їх, але на осїнь постановив виділ закупити всякого насїня огородовини і поробити відповідні на пересїчний огород селянський «сортименти» — і такі роздати членам.

VI. Вкінци ухвалено гроші з «вступного» зложити на книжочку щадничу, (так і на будуче) і фонд сей буде можна ужити лиш на інвєстиції товариства.

Також поручено переговорювати з якою школою оговодною або ззакладом про закупно 300—500 щепів одно і дворічних.

Справозданє

комісії шкільної в справі внесеня посла Барвіньского о украєвленє рускої женьської школи виділової у Львові.

Високий Сойме!

Посол Барвіньский поставив дня 29. грудня 1898 внесок такого змісту:

Високий Сойм ухвалить:

1. Коштом краєвого фонду має бути по-степенно заснована у Львові три-класова школа виділова женьська з руским викладовим язиком;

2. Існуюча у Львові приватна школа виділова женьська з руским язиком викладовим, заснована Руским Товариством педагогічним, має бути перенята на фонд краєвий;

3. Поки се буде переведено, ухвалить Високий Сойм для існуючої I. класї школи виділової женьської з руским язиком викладовим на рік біжучий шкільний субвенцію в квоті 1500 зр. а. в.

Той внесок відослао до комісії шкільної.

Позаяк украєвленє приватної школи існуючої у Львові утворило би вилім в цілім дотеперішнім устрою народного шкільництва, проте комісія шкільна не може дораджати Високому Соймови, щоби приняв внесенє посла Барвіньского. Такої справи не мож і не повинно ся залагоджувати при случаючий ся нагодї; хіба засаднича постанова Сойму могла би завести новий спосіб поступованя в справах таких шкїл.

Однакож женьська школа виділова з руским язиком викладовим, заснована «Руским Товариством педагогічним», а існуюча тепер у Львові, заслугує на підпомогу, о скілько поветала з добровільно складаних жертв, а розвиваючи ся добре, робить людности справдішні прислуги. З тої причини комісія шкільна вносить:

Високий Сойм зволить ухвалити:

Для виділової школи женьської з руским язиком викладовим, заснованїй у Львові «Руским Товариством педагогічним», признає ся в р. 1899 одноразову субвенцію в сумі 800 зр. в. а.

У Львові дня 22. марца 1899.

Предсідатель: Справоздавець:

Чарторийский в. р. Войтїс Дідушувский в. р.

Галицький сойм.

Двацятьтретє засіданє з 27. марца відкрив маршалок о 10½ годинї. На польську школу народну і виділову в Бялій ухвалив сойм 4.000 запомоги. Принято внесенє комісії податкової, щоби кр. виділ ушїмнув ся у правительства о побільшенє горівчаного контингенту для галицьких горалєв. Потім слїдувала дальша спеціальна розправа над бюджетом. Пос. Целецький, що на минулім засіданю поставив внесенє, щоби «Просьвітї» відмовити субвенцію з краєвих фондів, цофнув се внесенє. При рубриці: субвенція для театрів, виступив пос. Вуйцик з замітом проти кр. виділу за те, будьто виділ субвенціонує штуки, неприязні станові селянському і висьміваючі сей стан. По відповіді члена кр. виділу Верещиньского принято рубрику незмінєно. При рубриці «жандармерия» виступив пос. Новаковський з замітами проти жандармів, що они пераз мішають ся в не свої річи і секують селян, хочби навіть за книжочки. Резолюція пос. Новаковського, поставлена в тім напрямі, щоби властї наглядати більше поведєне жандармів по селах, не одержала більшости. (Година I. засіданє триває дальше).

Новинки.

«Галичанин» а бл. п. кардинал Сильвестер Сембратович. Від часу смертї бл. п. кардинала Сильвестра Сембратовича не було майже одного дня, де би «Галичанин» не сїпнув слави покійного кардинала, та не причїпив єму якої латки, забувши на засаду, якої держали ся вже погани: de mortuis nihil nisi bene. І так в однім з послїдних чисел чинить «Галичанин» покійного кардинала ворогом свого обряду і свого духовенства, хотє не наводить на то ніякого доказу; а в однім з найновїших чисел відєуджує єго навіть від віри, бо лише так: Яку віру мав покійний кардинал, свідчить найліпше факт, що із архиєрейского єдалаица (трону) казав усторонити ікону Спасителя та примістити єї над крилосом дяківским. — На підставі інформації із сторони компетентної константуємо факт, що нинїшний сьвятоюрский архиєрейский престол походить з року 1893, отже з часів, коли покійний Митрополит Сильвестер не був ще кардиналом, і є помислом тодішнього прокуратора Митрополитальної капітули о. прад. Бачиньского, котрий перенїс згадану ікону Спасителя на иньше місце по тїй простїй причинї, що она над архиєрейским престолом, в нинїшній єго формі, задля браку місця умістити ся не дала і не дасть ся; кардинал же не мав в тїй чисто капітульній справі ніякої участї, а навіть рад був умістити образ на давнім місци, та недостаток місця, при зовсім новїй конструкції престола, не позволив на се.

— Преосв. Епископ Чехович вислав до Св. Отця слїдуючу телеграму з нагоди подужаня Голя Церкви: *Eminentissimus Cardinalis Rampolla, Secretarius Status Roma. Episcopus Ruthenorum Premisliensis cum Capitulo, clero et fidelibus Deo laudes gratiasque agit pro restituta valetudine Sanctissimi Patris, orat pro longaeva vita Vicarii Christi et ad pedes Beatissimi Patris provolutus gratulatur valetudinem confirmatam Apostolicamque benedictionem humillime petit. Constantinus Czechowicz, Episcopus Premisliensis in Galicia Austriaca.* — Преосв. Епископ Чехович одержав

на телеграму слїдуючу відповідь: *Gratias istic Deo pro restituta Beatissimi Patris valetudine gratulationesque amplitudinis suae nec non capituli, cleri et fidelium istius dioecesis liberati gratoque excepit Sanctitatis Suae, quae petitam Apostolicam benedictionem amantissime impertit — Cardinalis Rampolla.*

— Все «надбючий ся» Барвіньский є все болячкою «Дбл» (котрого соймовий справоздавець, подаючи зміст бюджетової промови, надбляє єго таким епітетом), а се очевидно тому, що не стратив ще надїї і віри в наші народні ідеали, в живучість руского народу і єго будучину і не пішов слїдом «безнадїиных» десператів з «Дбл», котрі поставили собі засаду: або все, або нічо, а немогучи сего першого осягнути, вдають ся в роспук и тратять надїю і віру. Се личить хіба нашим москвофілам, але народовці чей не повинні би іти їх слїдом і не повинні теряти віри і надїї, що змаганя їх доведуть до ціли і що ми, хоч помалу і поепенно, своє осягнемо.

— *Jak kochać się, to kochać się.* думают собі два сконсолідовані союзники «Дбл» і «Галичанин». Вправді сей послїдній дасть часом пощочину товариству «Просьвітї», гавкне, що оно за три тисячі продало азбуку, вдарить обухом по голові якої-небудь читальні «Просьвити» і перемінить єї на читальню «общества» Качковського, але сему дивуватись годї, бо «gdzie się lubią, tam się czubią». «Галичанин» бє, а «Дбл» мовчить, або махне часом рукою, але з легенька, щоби не дуже сильно поцілити свого любого союзника. То називає ся консолідація! Виходить, що ті союзники присягли собі любов аж до смертї. І люблять ся оба, як пара молодят в медових місяцях. Били нашу молодїж палочники на Високім замку, напав на неї з лайкою «Галичанин», а «Дбл» сон amore прилучило ся до сєї лайки разом зі своїм патентованим заступником, п. Окуневским. Відважив ся акад. Цегельский сказати кілька слів правди нашим сконсолідованим, «Галичанин» перший напав на него, а «Дбл» пішло єго слїдами, та в браку аргументів скритикувало цвікер і до гори підкрученї вуси Цегельского. Розумієсь, що сей бистроумний концепт редакторів «Дбл» повторив залюблений «Галичанин». З великої любови та дібрана пара послугує ся однаковими кореспондентами на провінції, але найкрасше заяснила єї любов в тім факті, що «Дбл» напечатало бесїду Окуневського против ради шкільної, а «Галичанин» переломив лишє шпату «Дбл» і видав єї відбиткою в окремїй брошурі, змінивши лишє заголовок і додавши на заголовку слова «Прилога Галичанина». *Jak kochać się, to kochać się!*

— Майно товариства ім. Шевченка видало ся якійсь людині дуже відповідним жерелом для власної наживи. В тїй цілі явив ся він в ночи з суботи на неділю в каменици товариства при ул. Чарнецкого і свою увагу звернув в першій лїнії на комнату, де находить ся каса. Вже вилонив один замок в дверех і зачав порати ся коло другого, але від стукоту пробудив ся в сусїдній комнаті слуга, котрий сполошив злодюгу. На диво, служба перетрясла цілу каменицю і по злодію не найшли ані слїду; брама була очевидно зачинена. Мусїв то бути якийсь каменичний пташок.

— Бібліотека львівського університету числила з кінцем 1898 р. 85.100 дїл в 152.951 томах. В минулім році прибуло 6422 томів книжок. Будьто в дорозі закупна (2368), будьто з дарів правительства, приватних і з обовязкових примірників. На закупно книжок видано в 1898 р. квоту 10.523 зр. 22 кр., котра обіймає також пренумерату 330 наукових часописей з ріжних галузей відомости. Окрім часописей предплачуваних одержує університетська бібліотека обовязкові примірники всіх часописей, видаваних у всхідній Галичині в числі 97, так що загальна цифра часописей в 1898 р. виносила 427. Бібліотеку обдаровують своїми публікаціями многі австрійські і поза-австрійські академії, а надто одержує бібліотека видавництва дуже численних університетів європейських та кількох американських. Читальня університетської бібліотеки була в 1898 р. отворена для публіки щодень рано (від год 8—1) і по полудни (від 4—6) з виїмкою неділь, двїв сьвяточних і місяця серпня. В тім часі користало з бібліотеки 16.300 осіб, на котрих ужиток видано 60.283 томів книжок і 122 рукописів, або пересїчно 67 читачів і 206 томів денно. Надто випозичено в протягу 1898 р. до дому 18.260 томів. На жаданє спроваджувала бібліотека для тутешних учених книжки і рукописи з иньших бібліотек австрійських та заграничних, а також випозичала свої книжки на ужиток шкїл середних на провінції і многих чужих університетів.

— «Підгірська спілка» в Станиславові закупила парцелю з одного морга і зачне в половині цвїтня будувати масарню, півницї, ледівню і стайні. Всї приятелі економічного розвою нашого народу повинні помагати Спілці в тім ділі, а через громадне приступленє в члени і зложєнє удїлів. Масарня буде мати свій склад в містї, але головню займає ся гуртовною доставо-

ю нашим Нар. Торговлям по містах і селах. Гроші [один уділ 10 зр. і 1 зр. вписового] посилає на адресу: Дирекція «Підгірської спілки» в Станиславові.

— **Агенти львівської поліції** дістали дозволене, унагляднене на легітимациї з фотографією, носити при собі револьвер. Се дозволене означає очевидно, що оружя можна ужити лише в остаточнім случаю, для оборони власного житя.

— **Жалоба в Фінляндії.** В наслідок послідних розпоряджень російського правительства, що вкорочують в значній мірі права Фінляндії, в столиці сеї провінції, Гельсінгфорсе, всі патріоти і патріотки приоділись в жалобу, а переважна часть тамошних склепів урядила жалобні вистави. В книгарнях виставлено портрети царя Александра II, а навколо них зібрано закони, що обовязують Фінляндію. — В послідній часі доносять з Петербурга, що міністерство заграничних справ постановило усунути всьо, що ріжнить почти фінляндські від російських, отже завести в них російські почтові марки.

— **З меланхолії і житевої утоми** постановив молодий чоловік, С. Долинський, студент філософії, зробити свому ествованю на тім світлі конець. Перед двома тижнями приїхав він з Перемишля до Чернівців і тут в однім готелі зажив оводі стрихвіни, але щоби було приємніше, спожив єї з тісточком. Коли зачало єго боліти в середині, прикликав готелеву службу, котра покликкала лікаря і сьвященника. Сьвященик висповідав нещасливого молодця, а лікар уділив єму першої помочи і відіслав до шпиталю, де вскорі приїде мабуть до здоровля. Недоспільний самоубийник є сином руского сьвященника.

— **Помір на птиці** вибух в цілій сколиці Кракова. Після ореченя д-ра Буйвіда причиною епидемії є сухоти. Найбільше гинуть кури, так що

жива курка в тих селах належить до великої рідкості. З інших птахів надають неживі у водзусі особливо ворони і воробці.

— **Напад розбійників.** В очі на 7-го марця в селі Корчиско, повіта лаского в Конгресівці, пять розбійників, узброєних в рушницї, револьвери і ножі, напало на одного заможного господаря. Розбійники постановили всіх мешканців дому вимордувати, щоби відтак спокійно зрабувати їх маєток. Першою жертвою упав сам господар, потім єго 20-літній син і вже забрали ся до мук над газдиною, щоби їм сказала, де сховано гроші. Серед загального замшаня удало ся 14-літньому хлопцеві, мимо погові, утечи і спровадити поміч, завдяки котрій нещасна жєнщина уйшла перед смертю. Всіх патьох розбійників арештовано.

— **Чужинці в Швайцарії.** Після оголошеного недавно в Цюриху статистичного виказу, число чужинців, котрі в минулім сезоні відвідали Швайцарію, побільшило ся в порівнаню з попереднім роком і вносило 2,300.000. Доходи властителей готелів виносили загалом 120 мільонів франків. Надто около 30 мільонів видали приїзжі на ріжні памятки з Швайцарії, біжутерію і забавки.

— **Неуцтво Іспанок.** Після автентичних дат в Іспанії в 1897 р. на 8½ мільонів жєнщин, 6 мільонів не уміло ні читати ні писати. Навіть в найвищих верствах дівчата опускають школу в 12 або 14-ім році житя і від того часу перестають цілковито займатися наукою. Щоби таким відносинам зарадити, засновано в Мадриті висшу школу, котра однак небавом перестала істнувати, бо за правительства Коноваса партия противна образованю жєнщин відмовила субвенції. Університети стоять вправді для жєнщин отвором, але лише небогато Іспанок

має відвагу користати з добродіств науки, тим більше, що серед суспільности так нерадої образованю красшого поля еманципантка не легко найде кусник хліба. В Португалії відносини під тям зглядом не много ліпші. І тут панує безмежне неуцтво серед жєнщин. Лише в містах надморських, — мабуть завдяки англійським впливам — рух умовий серед чорнооких доньок полудня розвиває ся сильніше.

Телеграми.

Відень, 27. марця. Sonn u. Montagsztg. довідує ся, що проєктований правительством язииковий закон на підставі §. 14. не дізнав би прихильного принятя ані зі сторони Німців, ані тим менше зі сторони Молодочехів, котрі в жаден спосіб не пристали би на утворене чисто німецьких округів. Тому правительство має намір відступити від видаия проєктованого закона і предкладая єго радї державній на весняній сесії. Взагалі цілу угодову акцію мають відложити, а рада державна в таким разі зібрала би ся доперва в осени для вибору делегацій, що мають скликати ся в жовтні.

Будапешт, 27. марця. Правильний рух поїздів, здержаний сніжними зав'язми, вже по часті привернено. Побоюють ся великих виливів з причини величезних мас снігу.

Петербург, 7. марця. Предсідателем славянського общества благотворительного вибраний генерал Комаров.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНѢСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. Ординариатам всіх трех епархій, обезпечає будинки, уряджене домашнє, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шнід огневих.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1898 виносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва спеціальна	842 „ 40 „	

Тарифи «Днѣстра» дуже умірковані, услія обезпечєнь користні, а шкоди зквідують ся безпроволочно. До кінця 1898 року виносили виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Поліси «Днѣстра» приймає Банк краєвий при позичках гіпотечних.

На житє можна обезпечитися через «Днѣстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квїти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту «Днѣстеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє позички за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адміністраційні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4½%. Удїл членський виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Днѣстеръ». Інформації уділяє Дирекція листовно.

Зголошення о удїленє агенцій в окрєстностях де нема близько агентів «Днѣстра», приймає ся

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»).

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ!

Драма з галицького еміграційного руху в 4. актах.

Ціна книжки брошурованої в картоні 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На поchtову оплату 5 кр.

„СВЕКРУХА“

комедия в 3 актах з сільського житя.

Ціна книжки брошурованої 30 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 45 кр. — На поchtову оплату 5 кр.

Замовленя з провінції у автора ул. Сакраменток ч. 10, Львів. У Львові набути можна в Ставропигійській книгарні.

Артист.-літературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезія, оригінальна і перекладана. Програма в заголовку: сильніше узгляднюване артистичного викінченя навіть найбільш тенденційних творів, — артизм у змісті і формі.

Ціна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор.

Видавець: М. Заячківський, Львів, улица Зиблицєвича, число 34.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничать в закупні:

Сьвітло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках в 135 літрах, а то Самобродне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: КАВУ по 5 кіл. посилках почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко ВІНО в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — 78—?

ЛЕВ НОВОСАД

(практикант відєньський)

у Львові, ул. Брута ч. 7,

виконує мужєску, дамску і діточу обув, також чоботи з колярами для духовенства по як найприступнійших цінах.

Рівнож приймає репарації кальошів. — З провінції вистанє старий оказ на міру.

136 93—140

Хорі на легкі, горло, гортанку і астму!

Хто раз на завсїгди бажає позбути ся слабости легких, або горла, хотяїби найупірнійшої, або астми, навіть дуже задавненої і на позір невилічимої, сей негайне гербату для хронічно хорих на легки і горло А. Wolffsky-oro. Тисячі подаки дають гваранцію великої уздоровляючої сили тої гербати. Пакет на два дни 75 кр. Брошура (описанє ужитя) задармо. Правда лише у

A. Wolffsky-oro, Berlin, Nr. 37.